Ministerstwo
Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

BK-VII.0520.510.2026

Warszawa, 03 listopada 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr **20174** Pani Posłanki Marceliny Zawiszy *w sprawie podstaw prawnych i zakresu badań profilaktycznych zawodowych kuratorów sądowych korzystających z pojazdów prywatnych do celów służbowych*.

Ad 1

Zgodnie z art. 105 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (u.k.s.)[1], w sprawach nieuregulowanych w ustawie do kuratorów zawodowych oraz aplikantów kuratorskich stosuje się przepisy Kodeksu pracy.

Podstawę prawną badań profilaktycznych zawodowego kuratora sądowego stanowią przepisy art. 229 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (k.p.)[2] oraz przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzenia badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (dalej: rozporządzenie z dnia 30 maja 1996 r.)[3].

[1] Dz. U. z 2026 r. poz. 200 ze zm.
[2] Dz. U. z 2026 r. poz. 1245
[3] Dz. U. z 2023 r. poz. 607 ze zm.

W myśl art. 229 § 4 k.p. pracodawca nie może dopuścić pracownika do pracy bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania lekarskie.

Podstawą do przeprowadzenia badań lekarskich jest zatem skierowanie wydane przez pracodawcę. Skierowanie to, stosownie do § 4 ust. 2 rozporządzenia z dnia 30 maja 1996 r., powinno zawierać:

1) określenie rodzaju badania profilaktycznego, jakie ma być wykonane;

2) w przypadku osób przyjmowanych do pracy lub pracowników przenoszonych na inne stanowiska pracy – określenie stanowiska pracy, na którym osoba ta ma być zatrudniona; w tym przypadku pracodawca może wskazać w skierowaniu dwa lub więcej stanowisk pracy, w kolejności odpowiadającej potrzebom zakładu;

3) w przypadku pracowników – określenie stanowiska pracy, na którym pracownik jest zatrudniony;

4) opis warunków pracy uwzględniający informacje o występowaniu na stanowisku lub stanowiskach pracy, o których mowa w pkt 2 i 3, czynników niebezpiecznych, szkodliwych dla zdrowia lub czynników uciążliwych i innych wynikających ze sposobu wykonywania pracy, z podaniem wielkości narażenia oraz aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, wykonanych na tych stanowiskach.

Jak się wskazuje w piśmiennictwie „Bardzo istotna jest treść skierowania, decyduje ona bowiem o zakresie badania lekarskiego pozwalającego ustalić zdolność zdrowotną pracownika do pracy. Pracodawca jest zobowiązany wskazać w skierowaniu rodzaj badania, stanowisko (lub stanowiska) pracy zajmowane przez pracownika oraz, co szczególnie ważne, opis warunków pracy uwzględniający informacje o występowaniu na stanowisku lub stanowiskach pracy czynników niebezpiecznych, szkodliwych dla zdrowia lub czynników uciążliwych i innych wynikających ze sposobu wykonywania pracy, z podaniem wielkości narażenia oraz aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, wykonywanych na tych stanowiskach (nowe brzmienie § 4 ust. 2 pkt 4 r.b.l.p.). W ocenie Sądu Najwyższego, niedostateczne informacje

zawarte w skierowaniu na temat szkodliwości i uciążliwości pracy świadczonej przez pracownika mogą być podstawą do uznania orzeczenia lekarskiego za oczywiście błędne oraz postawienia pracodawcy zarzutu winy w zaistniałym wypadku przy pracy i dochodzenia od niego uzupełniających świadczeń odszkodowawczych na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego”[4].

Skierowanie powinno zatem odzwierciedlać rzeczywiste warunki wykonywania pracy, w tym rodzaj wykonywanych czynności, występujące czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe oraz sposób realizacji obowiązków służbowych. Jeżeli kurator zawodowy w ramach obowiązków służbowych prowadzi samochód, okoliczność ta powinna zostać uwzględniona w opisie warunków pracy przekazywanym lekarzowi medycyny pracy.

Znaczenie mogą mieć w szczególności częstotliwość i czas prowadzenia pojazdu, charakter przejazdów, ich zasięg oraz związek przemieszczania się z pozostałymi czynnościami służbowymi. Okoliczności te powinny zostać przedstawione lekarzowi w sposób umożliwiający dokonanie oceny adekwatnej do rzeczywistego sposobu wykonywania pracy.

Nie oznacza to jednak, że samo wskazanie prowadzenia samochodu w skierowaniu automatycznie przesądza o konieczności wykonania określonego dodatkowego badania. O zakresie badań i ewentualnych konsultacji decyduje lekarz uprawniony do przeprowadzania badań profilaktycznych, uwzględniając obowiązujące przepisy, charakterystykę stanowiska pracy i przedstawione mu informacje.

Ad 2

Art. 39j ust. 1 oraz art. 39k ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (u.t.d.)[5] przewidują szczególne badania odpowiednio lekarskie i psychologiczne kierowcy wykonującego przewóz drogowy. Przepisy te należy stosować z uwzględnieniem zakresu

[4] T. Wyka [w:] Kodeks pracy. Komentarz. Tom II. Art. 94–304(5), wyd. VII, red. K. W. Baran, Warszawa 2025, art. 229

[5] Dz. U. z 2025 r. poz. 1490 ze zm.

podmiotowego i przedmiotowego ustawy oraz ustawowych przesłanek kwalifikowania danej aktywności jako przewozu drogowego.

Dla ustalenia, czy dany pracownik podlega temu reżimowi, nie jest wystarczające samo stwierdzenie, że prowadzi on pojazd w związku z wykonywaniem obowiązków zawodowych. Konieczne jest ustalenie, czy w konkretnym przypadku spełnione są przesłanki wynikające z przepisów u.t.d., w tym dotyczące statusu kierowcy wykonującego przewóz drogowy.

W przypadku zawodowego kuratora sądowego zasadniczym przedmiotem pracy jest wykonywanie ustawowych zadań kuratorskich, w tym czynności terenowych związanych z dozorami, nadzorami i wywiadami środowiskowymi. Prowadzenie samochodu służy przede wszystkim dotarciu do miejsca realizacji tych zadań i nie stanowi samo przez się wykonywania przewozu drogowego w rozumieniu przepisów u.t.d.

W konsekwencji prowadzenie prywatnego samochodu przez zawodowego kuratora sądowego w celu dotarcia do miejsca wykonywania czynności terenowej nie jest wystarczającą podstawą do objęcia kuratora zawodowego reżimem badań określonym w art. 39j i art. 39k u.t.d. Może natomiast mieć istotne znaczenie dla określenia warunków pracy w skierowaniu na badania profilaktyczne.

Ad 3

Pytanie pozostaje poza zakresem właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości. Jest to zakres kompetencji Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Infrastruktury.

Ad 4

W wyroku z 20 września 2023 r. sygn. III PSKP 46/22, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na odrębność obowiązków wynikających z przepisów u.t.d. od obowiązków związanych z badaniami profilaktycznymi pracowników. Wskazał również na znaczenie prawidłowego określenia warunków pracy w skierowaniu na badania lekarskie.

Orzeczenie to należy uwzględnić przy interpretacji ogólnych zasad dotyczących badań profilaktycznych pracowników i szczególnych wymagań odnoszących się do kierowców. Nie może ono jednak być odczytywane w oderwaniu od stanu faktycznego sprawy i przepisów mających zastosowanie do osoby, której dotyczyło.

Z orzeczenia wynika w szczególności, że jeżeli wobec pracownika mają zastosowanie szczególne przepisy dotyczące kierowców, dokumentacja wymagana na ich podstawie nie może być automatycznie zastąpiona orzeczeniem wydanym wyłącznie w ramach ogólnych badań profilaktycznych.

Nie wynika z niego natomiast, że każdy pracownik, który w ramach wykonywania obowiązków służbowych prowadzi samochód, powinien zostać zakwalifikowany jako kierowca objęty szczególnym reżimem transportowym.

Przywołany wyrok przemawia zatem za koniecznością każdorazowego ustalenia, czy dany pracownik podlega szczególnym przepisom, oraz za prawidłowym uwzględnianiem rzeczywistych warunków pracy w dokumentacji związanej z badaniami profilaktycznymi.

Ad 5

Zgodnie z art. 14 ust. 5a u.k.s. w przypadkach wymagających używania pojazdu prywatnego do celów służbowych kuratorowi zawodowemu przyznaje się ryczałt na pokrycie zwiększonych kosztów dojazdów służbowych, na zasadach określonych w tym przepisie.

Przyznanie ryczałtu wymaga zawarcia umowy o używanie pojazdu prywatnego do celów służbowych. Regulacja ta dotyczy zasad rekompensowania kosztów związanych z realizacją obowiązków służbowych i nie ustanawia odrębnej kategorii stanowiska pracy ani samodzielnego reżimu badań lekarskich lub psychologicznych.

Zawarcie umowy lub przyznanie ryczałtu nie powoduje zatem samo przez się zmiany kwalifikacji rodzaju pracy wykonywanej przez zawodowego kuratora sądowego.

Nie zwalnia to jednak pracodawcy z obowiązku uwzględnienia rzeczywistych warunków wykonywania pracy, w tym osobistego prowadzenia pojazdu przez kuratora, w skierowaniu na badania profilaktyczne.

Ad 6

Stanowisko Państwowej Inspekcji Pracy z 8 listopada 2012 r., znak GNP-433-023-159-1/12, ma charakter interpretacyjny i nie stanowi źródła powszechnie obowiązującego prawa. Nie może zatem samoistnie ustanawiać obowiązku poddania się przez pracownika określonemu rodzajowi badań ani zastępować podstawy prawnej wynikającej z ustawy lub przepisów wykonawczych.

Stanowisko to może mieć znaczenie pomocnicze przy analizie obowiązków pracodawcy w zakresie prawidłowego opisywania warunków pracy w skierowaniu na badania profilaktyczne. Jego zastosowanie wymaga jednak uwzględnienia aktualnego stanu prawnego, rzeczywistych warunków wykonywania pracy oraz właściwych przepisów dotyczących badań profilaktycznych.

Obowiązek poddania się badaniom przez pracownika i obowiązek skierowania go na badania przez pracodawcę muszą wynikać z obowiązujących przepisów prawa. Nie mogą być wywodzone wyłącznie z niewiążącego stanowiska interpretacyjnego organu.

Ad 7

Ministerstwo Sprawiedliwości - Departament Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych nie dysponuje informacjami dotyczącymi praktyki stosowanej wobec osób wykonujących zadania w jednostkach wymiaru sprawiedliwości, w tym sędziów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów oraz urzędników sądowych, które – nie wykonując pracy na stanowisku kierowcy – korzystają z prywatnych lub służbowych samochodów w trakcie podróży służbowych lub podczas wykonywania czynności poza stałym miejscem pracy.

Wyjaśniam, że realizacja przez sąd obowiązków z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy należy do kompetencji prezesa i dyrektora sądu, jako osób sprawujących zwierzchnictwo służbowe nad osobami zatrudnionymi w sądzie. W konsekwencji kwestie dotyczące kierowania pracowników na profilaktyczne badania lekarskie, w przypadku, gdy pracownik w związku z realizowanymi przez niego obowiązkami korzysta z samochodu, powinny być rozstrzygane na poziomie poszczególnych sądów, w razie potrzeby w uzgodnieniu z inspektorem bezpieczeństwa i higieny pracy.

Ad 8

Wskazane w pytaniu stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji z 28 sierpnia 2026 r., wydane w sprawie o znaku DWOiP-IV.5050.22.2026, w zakresie zagadnień o nr 1, 3-4 nie było poddane analizie lub uzgodnieniu przez Departament Legislacyjny Ministerstwa Sprawiedliwości. Natomiast odniesienie się do zagadnienia nr 2 powiela stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji z 23 maja 2023 r. w sprawie o znaku DWOiP-IV.054.26.2023, które zostało zaopiniowane przez Departament Legislacyjny.

Jednocześnie należy podkreślić, że przyjęta interpretacja nie zwalnia podmiotów właściwych w sprawach pracowniczych z obowiązku samodzielnego stosowania obowiązujących przepisów ani nie zastępuje oceny warunków pracy dokonywanej na potrzeby badań profilaktycznych.

Biorąc powyższe pod uwagę, Ministerstwo Sprawiedliwości nie widzi konieczności przeprowadzenia analizy w postulowanym zakresie.

Ad 9

Ministerstwo Sprawiedliwości nie podejmowało działań zmierzających do ustalenia praktyki stosowanej przez poszczególne sądy w zakresie kierowania zawodowych kuratorów sądowych korzystających z prywatnych pojazdów na dodatkowe badania, w tym w zakresie prawidłowego określania warunków pracy w skierowaniach na badania

lekarskie z uwzględnieniem obowiązków wynikających z Kodeksu pracy. Obecnie nie są planowane działania w tym zakresie.

Należy zaznaczyć, że ewentualne działania służące ujednoliceniu praktyki powinny mieścić się w granicach kompetencji Ministra Sprawiedliwości i uwzględniać ustawowy podział zadań z zakresu stosunku pracy wobec kuratorów zawodowych. Zgodnie z art. 4 ust. 4 u.k.s. czynności z zakresu stosunku pracy wobec kuratora zawodowego podejmuje prezes sądu rejonowego, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla prezesa sądu okręgowego.

Ad 10

Niniejsza odpowiedź przedstawia stanowisko Ministra Sprawiedliwości w zakresie interpretacji wskazanych przepisów, w granicach kompetencji wynikających z obowiązującego prawa.

Nie stanowi ona wiążącej wykładni prawa dla sądów ani rozstrzygnięcia indywidualnych przypadków dotyczących obowiązków pracowniczych lub zakresu badań profilaktycznych konkretnego kuratora. Ustalenie zakresu badań w indywidualnej sprawie wymaga uwzględnienia rzeczywistych warunków wykonywania pracy, informacji przekazanych przez pracodawcę oraz oceny lekarza uprawnionego do przeprowadzania badań profilaktycznych.

Podsumowując, sam fakt prowadzenia przez zawodowego kuratora sądowego prywatnego samochodu w celu realizacji czynności terenowych nie oznacza objęcia go szczególnym reżimem badań przewidzianym w art. 39j i art. 39k u.t.d. Okoliczność ta powinna natomiast zostać uwzględniona w opisie warunków pracy przekazywanym w kierowaniu lekarzowi medycyny pracy. O zastosowaniu szczególnych wymagań decyduje spełnienie ustawowych przesłanek, a o zakresie badań profilaktycznych – właściwe przepisy oraz ocena lekarza dokonana na podstawie rzetelnych informacji o wykonywanej pracy.

Z wyrazami szacunkuMaria Ejchart
/podpisano elektronicznie/